

Oponentský posudek bakalářské práce Veroniky Drábkové Analýza inscenace Sternenhoch

Veronika Drábková se do úkolu pustila se zjevnou vervou a pílí, je zřejmé, jak ostatně konstatovala, že ji inscenace nové opery takřka fascinovala, což je na jednu stranu dobré, ale na druhou stranu ne moc výhodné východisko analýzy. Místy lze její text považovat spíš za jakousi programovou obhajobu díla před pochybovači.

Musím zkraje konstatovat, že analýza tak komplikovaného jevištního díla po mém soudu přesahuje rozumné požadavky na bakalářskou práci.

Kromě toho by taková analýza vyžadovala kvalifikaci muzikologa i teatrologa, a to první Drábková zřejmě nespĺňuje. Vypomáhá si v soudech o hudbě docela dobře různými opisy, a snažila se docela úspěšně postihnout určující funkci hudby ve struktuře celku, ale přesto se manko ve schopnosti příslušnými nástroji analyzovat hudební materii v práci nemohlo neprojevit.

Nejvíc se to promítlo do všech pasáží týkající se herectví. Problém vidím v používání termínu "herec" pro pěvce i tanečníky, jeho použití vychází spíš z činoherní praxe, kdežto bylo by na místě hodnotit aktéry jako pěvce, hlas je důležitou součástí výsledné herecké postavy. Ale nikoli tak důležitou, jako v případě tradičního pojetí třeba belcantové opery, z toho lze odvodit i úvahu o druhovém či žánrovém zařazení Sternenhocha – a prosím autorku, aby se tomu věnovala při obhajobě. Jinak akceptuji její pojetí postavy složené z několika krací.

Struktura práce je logická, problém je, že látka se vzpírání přehlednému členění, což se v textu nutně potvrdilo, ale nikoli nad přípustnou míru. A Drábková si komplikované struktury opery byla zjevně vědoma.

Formulace jsou místy nepřehledné i proto, že v textu občas chybí slovo, předložka, jsou zde vychýlené vazby apod. V zásadě však Drábková uchopila téma jasně a srozumitelně, zvláště když si uvědomíme, že prakticky neměla odkud čerpat názory, kritika se totiž otázkám, které si ona musela položit, šikovně vyhnula.

Přesto vyberme jako příklad věty těžko srozumitelné a chybně stylizované: například 27-8 aby policie Kuhmist na jeho příkaz jako trest za její bezcenné čarodějnické rady brutálně zmrskala a byla odsouzena na deset let; 28-Akcentem temného charakteru Kuhmist její charakter zastupuje princip zla; 29-Složitost vztahu Helgy a jejího otce vyplývá pouze při námluvách, apod.

Pochybuji také o správnosti používání "tamtéž" v poznámkovém aparátu tam, kde poznámky nenavazují na sebe.

Vstupní pasáže o Ladislavu Klímovi a vztahu opery k romanetu Drábková prakticky jen přebírá z programové stati Beno Blachuta.

Nejvíce výhrad mám vůči některým formulacím, ke kterým by se Drábková měla při obhajobě vyjádřit:

14-některé reprodukováné hudební sekvence, které notovým zápisem zcela odpovídají Acherově opeře, ale liší se zvukovým charakterem

38-Belcanto v italštině znamená zdobený hlas

25-Příznačná pro Dočekalovu režii je cesta divadelního znaku jako jevištní zkratka.

25-V logice inscenace je tak jasné, že Helmutek jako jednoduchá rekvizita není pro příběh Kuhmistiny loutkové hry příliš podstatný, protože není ztvárněn dramatickou osobou.

36-Důsledná Acherova práce s pomlkami

36-v rozmezí jemného piana až mezzopiana,

37-divoké choreografie

37-operní žánr 19. století

39-durově skočný valčík

39-Herectví je uhlazenější, střidmější, převládají jemné až elegantní pohyby.

40-Šípová během těhotenství, kdy se zpovídá ze svých citových slabostí,

40-Instrumentální doprovod je velmi jemný, omezuje se na apokalyptické ozvy a velmi uvolňující eufonické smyčce. Sternenhoch se v pianu dožívá svým otcovstvím.

Nejpřesnější je analýza vizuální koncepce inscenace, scény i kostýmů i líčení, pojmově i interpretačně.

Už rozhodně nad rámec možností bakalářské práce se nabízí sledování kontextů, kompozice a inscenace Sternenhocha sice jsou velmi originální, nicméně lze v nich vysledovat příbuznosti s jinými analogickými případy. Autorka je může doplnit při obhajobě, nicméně není to nezbytné, spíš by mě zajímalo, nakolik si kontextů byla vědoma. Podotýkám, že to nepostihuje jakási analýza repertoáru Opery Národního divadla v závěru práce (když pominu, že si zasloužila samostatnou kapitolu) – zajímala by mě motivace autorky k této analýze a kdyby mohla specifikovat kritéria, na základě kterých repertoár posuzovala.

V této souvislosti bych prosil také vysvětlit tvrzení: Minutí s estetickým objektem poznamenalo i recenzi Věry Drápelové o inscenaci Krakatit. (66)

Největší podíl na textu mají popisy konkrétních řešení, což je akceptovatelné, pokud jimi autorka demonstruje svá tvrzení, s pokračujícím výkladem však přibývají pasáže jen popisné, v nich by bylo možné text účelně krátit.

Mezi výkladové nečistoty spadá občasné zaměňování postavy a herce: 62-Herci jedné integrované dramatické osoby se svými hereckými prostředky pokoušejí zastrašit a zdiskreditovat herce jiných integrovaných postav.

Nicméně rád konstatuji, že práce vykazuje značné vynaložené pracovní úsilí a je rozhodně uznatelná jako práce bakalářská. Proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou C.

9. září 2020

PhDr. Josef Herman, CSc.